

подарунків від сторонніх (навіть знайомих) людей без дозволу батьків; голосно кричала та за можливості втікала, якщо хтось хоче застосувати силу; нікого не впускала до квартири, коли залишається вдома на самоті; кликала на допомогу міліцію, перехожого або будь-кого іншого, якщо чиясь дитина в небезпеці; усе розповідала батькам, навіть те, у чому соромно зізнатися.

Слід застерігати дитину, що злочинні наміри стосовно неї можуть бути не лише у незнайомих людей: є досить багато випадків, коли дитина стає жертвою не чужої людини, а добре їй знайомої, і через це не сприймається як той, хто може завдати шкоди.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОВС У СФЕРІ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД ДІТЕЙ

Квітка Я.М., кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративної діяльності НАВС

Боротьба з правопорушеннями серед молоді, забезпечення ефективності основних напрямків профілактики антисуспільних проявів серед цієї категорії населення є досить актуальним питанням для держави.

Ефективність діяльності ОВС у сфері боротьби з бездоглядністю та профілактики правопорушень серед дітей значною мірою залежить від форм та методів, які використовуються для здійснення цієї діяльності.

Форми діяльності ОВС з профілактики правопорушень – це сукупність однорідних за своєю правовою природою та характером груп дій, які провадяться з метою виявлення та усунення причин та умов вчинення неповнолітніми правопорушень, а також здійснення корекції поведінки неповнолітніх, що складають “групу ризику”.

Вибір конкретної форми діяльності або їх сполучення залежить від багатьох факторів: видів профілактики (загальна або індивідуальна), обставин (об’єктивних та суб’єктивних), які обумовлюють вчинення неповнолітніми правопорушень; об’єктів та суб’єктів профілактики тощо.

Форми діяльності ОВС у сфері профілактики правопорушень серед дітей можна розподілити на організаційні, тобто ті, що не спричиняють правових наслідків, і правові, які спричиняють юридичні наслідки.

До організаційних можна віднести роз’яснювальну роботу серед дітей, правову агітацію та пропаганду, правове виховання, організаційну допомогу громадським об’єднанням, взаємодію із засобами масової інформації, підготовку кадрів, підготовку науково обґрунтованих рекомендацій і пропозицій щодо удосконалення діяльності ОВС у сфері профілактики правопорушень серед дітей та їх впровадження у практичну діяльність тощо. Значне місце посідає

узагальнення й розповсюдження позитивного досвіду, набутого ОВС у цій сфері шляхом проведення різних зборів, семінарів, нарад, конференцій. Усі ці дії безпосередньо не породжують правових наслідків, але усі вони впливають на організацію та здійснення діяльності з профілактики правопорушень серед дітей.

Правові форми діяльності ОВС у сфері профілактики правопорушень серед дітей характеризуються тим, що в них найбільш чітко проявляється державно-владний, управлінсько-виконавчий, підзаконний характер повноважень цих суб'єктів профілактики.

Серед правових форм цієї діяльності можна виділити: нормотворчу та правозастосовну.

Вплив ОВС як суб'єктів профілактики правопорушень на об'єкт профілактики з метою зміни стану цього об'єкта або зміни його поведінки та діяльності здійснюється за допомогою різних методів. "Метод" у перекладі з грецької означає "шлях до чого-небудь" і перебуває в синонімічному ряді зі словами "засіб", "прийом", "спосіб дії, пізнання".

Методи профілактики правопорушень становлять собою сукупність способів і прийомів, за допомогою яких реалізуються цілі, завдання і функції профілактики. У кожному конкретному випадку метод має відповісти особливостям діяльності суб'єкта профілактики (цілям, завданням) та об'єкта профілактики. Як правило, на практиці використовується відповідна комбінація методів, яка забезпечує комплексність впливу.

Діяльність ОВС у сфері профілактики правопорушень серед дітей здійснюється за допомогою різноманітних методів. Наявність численних методів обумовлюється складністю процесів реалізації цієї діяльності. Ці методи не виключають, а доповнюють один одного, бо кожен з них характеризується способом реалізації загальних цілей профілактики правопорушень.

Що ж стосується класифікації цих методів, то у літературі це питання вирішується не однозначно. Єдиних критеріїв класифікації методів не існує. Залежно від напрямку і характеру профілактичної діяльності виділяють методи загальної та індивідуальної профілактики.

Якщо методи індивідуальної профілактики підпорядковані виконанню завдань щодо недопущення вчинення правопорушень з боку конкретних неповнолітніх осіб, то методи загальної профілактики використовуються більш широко – для здійснення впливу на обставини, які можуть породжувати або сприяти вчиненню дітьми правопорушень.

Традиційно загальну профілактику визначають як діяльність, спрямовану на виявлення і усунення об'єктивних зовнішніх причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень. Загальна профілактика здійснюється у випадках, коли детермінанти правопорушень

проявляються знеособлено і без стосунку до протиправної поведінки конкретних осіб, які можуть вчинити правопорушення.

Методи загальної профілактики, які використовуються ОВС щодо неповнолітніх, характеризуються межами функціонування. Вони охоплюють ті сфери їх соціального життя, у яких знаходять вияв криміногенні прояви, ті процеси, які справляють негативний вплив на неповнолітніх.

Проаналізувавши сучасне правове регулювання діяльності ОВС щодо адміністративно правової боротьби з бездоглядністю та правопорушеннями серед дітей, можемо зазначити, що спостерігається тенденція до переорієнтації профілактичної діяльності ОВС серед дітей з репресивної на охоронно-захисну, приведення її у відповідність до міжнародно-правових актів і таких загальноприйнятих принципів діяльності суб'єктів профілактики, як законність, гуманізм, пріоритет виховально-профілактичних заходів над репресивними, охорона прав і свобод неповнолітніх.

ВІКТИМОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У РОЗСЛІДУВАННІ ВАНДАЛІЗМУ

Доброскок А.Ю., здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Жертва злочину (потерпілий) є істотним елементом у процесі виникнення злочину і контролю за злочинністю. Ще в 1941 р. Ганс фон Гентіг говорив про зв'язок між злочинцем і жертвою, наприклад, про взаємодію між шахраєм і обманутим. Він виокремив певну частину злочинності як "процес, в якому антигромадські елементи пожирають один одного".

Дослідження потерпілих має безпосередньо важливе значення для швидкого і повного розкриття злочину, оскільки вони в більшості випадків володіють інформацією про те, що трапилось. Велике значення для встановлення істини у справі мають не тільки властивості їхньої особистості, але й їхня поведінка до, в процесі і після вчинення злочину, оточення і зв'язки потерпілого.

Варто зазначити, що віктимізація і криміналізація іноді мають однакові джерела — вихідні соціальні умови (наприклад, належність людини до однієї і тієї самої субкультури тощо). Відомо, що 64 % людей, які були в дитинстві чи юності жертвами злочинів, у дорослому віці стають злочинцями, а з тих, хто не був, — лише 22 %. Віктимологічний підхід у розслідуванні злочинів полягає в тому, що початковою точкою для збору інформації щодо злочинця є особа і поведінка потерпілого. Особа потерпілого є сукупністю певної інформації про нього, зокрема демографічних даних, інформації про